

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (девети състав)

16 септември 2020 година *

„Преюдициално запитване — Свободно движение на капитали — Дружествено право — Акции, допуснати за търговия на регулирания пазар — Финансово-инвестиционно дружество — Национална правна уредба, която установява таван на участието в капитала на някои финансово-инвестиционни дружества — Законова презумпция за наличие на съгласувани действия“

По дело C-339/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния) с акт от 20 февруари 2018 г., постъпил в Съда на 25 април 2019 г., в рамките на производство по дело

SC Romenergo SA,

Aris Capital SA

срещу

Autoritatea de Supraveghere Financiară,

СЪДЪТ (девети състав),

състоящ се от: S. Rodin, председател на състава, K. Jürimäe (докладчик) и N. Piçarra, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за SC Romenergo SA и Aris Capital SA, от C. C. Vasile, C. Secrieru и M. Strîmbei, avocați,
- за румънското правителство, първоначално от E. Gane, L. Lițu и C.-R. Cañțâr, а впоследствие от E. Gane и L. Lițu, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от J. M. Hoogveld и M. Bulterman, в качеството на представители,

* Език на производството: румънски.

– за Европейската комисия, от Н. Støvlbæk, L. Malferrari, J. Rius и L. Nicolae, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 63—65 ДФЕС във връзка с член 2, параграф 2 от Директива 2004/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно предложенията за поглъщане (ОВ L 142, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 44) и във връзка с член 87 от Директива 2001/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 май 2001 година относно допускането на ценни книжа до официална регистрация на фондова борса и относно информацията, която подлежи на публикуване (ОВ L 184, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 43).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между SC Romenergo SA (наричано по-нататък „Romenergo“) и Aris Capital SA (наричано по-нататък „Aris Capital“), от една страна, и Autoritatea de Supraveghere Financiară (Орган за финансов надзор, Румъния) (наричан по-нататък „ASF“), от друга, по повод на искане за отмяна на член 2, параграф 3, буква j) от Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare (Наредба № 1/2006 на Националната комисия по ценни книжа относно емитентите и сделките с ценни книжа) (*Monitorul Oficial al României*, част I, бр. 312 bis от 6 април 2004 г., наричана по-нататък „Наредба № 1/2006“) и на административните актове, издадени от ASF по отношение на тези дружества.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2004/25

- 3 Съображения 2, 6, 18 и 20 от Директива 2004/25 гласят:

„(2) Необходимо е да се защитят интересите на притежателите на ценни книжа на дружества, чиято дейност се регулира от законодателството на държава членка, когато такива дружества са обект на предложения за поглъщане или промяна в контрола и поне част от техните ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар в държава членка.

[...]

(6) С цел да бъдат ефективни, нормативните разпоредби за поглъщанията следва да са гъвкави и да бъдат способни за справяне с нови обстоятелства в хода на тяхното възникване, и съответно следва да предвиждат възможности за изключения и дерогации. Въпреки това, при прилагането на установените правила и изключения или при предоставяне на дерогации, надзорните органи следва да спазват определени общи принципи.

[...]

(18) За да се затвърди правната сила на действащите разпоредби относно свободата на търговия с ценни книжа на дружества, обхванати от настоящата директива, и свободата да се упражнява правото на глас, от съществено значение е защитните структури и механизми, предвидени от тези дружества, да са прозрачни и редовно да се представят в доклади на общите събрания на акционерите.

[...]

(20) Всички специални права, които държавите членки притежават в дружества, следва да се разглеждат в контекста на свободното движение на капитали и съответните разпоредби на Договора. Специалните права, които държавите членки притежават в дружества, регламентирани от частното или публичното право, следва да бъдат освободени от прилагане на правилото за обезсилване на ограниченията, ако те са съвместими с Договора“.

4 Член 2 от тази директива предвижда:

„1. По смисъла на настоящата директива:

- а) „предложение за поглъщане“ или „предложение“ означава публично предложение (различно от предложение, направено от самото дружество, обект на предложението), отправено към притежателите на ценни книжа на дружество за придобиване на всички или на част от тези книжа, било то по задължение или доброволно, което следва или има за своя цел придобиване на контрол върху дружеството, предмет на предложението, в съответствие с националното законодателство;
- б) „дружество, предмет на предложението“ означава дружество, чиито ценни книжа са предмет на предложение;
- в) „предложител“ означава всяко физическо или юридическо лице, субект на частното или публичното право, което отправя предложение;
- г) „лица, които действат съгласувано“ означава физически или юридически лица, които сътрудничат на предложителя или на дружеството, обект на предложението, въз основа на споразумение, било то явно или негласно, устно или писмено, насочено към придобиване на контрол върху дружеството, обект на предложението, или към осуетяване на успешния изход от предложението;

[...]

2. По смисъла на параграф 1, буква г) лицата, контролирани от друго лице по смисъла на член 87 от Директива [2001/34], се считат за лица, които действат съвместно с това друго лице и помежду си“.

Директива 2001/34

5 Член 87 от Директива 2001/34 гласи:

„1. За целите на настоящата глава „контролирано предприятие“ означава всякакъв вид предприятие, в което физическо или юридическо лице:

- а) има мнозинство от правата на глас на акционерите или членовете; или

- б) има право да назначава или да отстранява мнозинство от членовете на административния, управителния или надзорния орган, и в същото време е акционер или член на съответното предприятие; или
- в) е акционер или член, и самостоятелно контролира мнозинство от правата на глас на акционерите или членовете, съгласно споразумение, сключено с други акционери или членове на предприятието.

2. За целите на параграф 1 правата на предприятие, притежаващо контролния пакет акции на други предприятия, по отношение на гласуване, назначаване и отстраняване, включват правата на всяко друго контролирано предприятие, както и на всяко друго лице или сдружение, което действа от негово собствено име, но за сметка на предприятието-майка или на всяко друго контролирано предприятие“.

Румънското право

- 6 Член 286 bis от Legea nr. 297/2004 privind piețele de capital (Закон № 297/2004 за капиталовите пазари) (*Monitorul Oficial al României*, част I, бр. 571 от 29 юни 2004 г.), в редакцията, приложена за спора в главното производство (наричан по-нататък „Законът за капиталовите пазари“), предвижда:

„1. Всяко лице може да придобие на каквото и да е основание и да притежава самостоятелно или с лица, с които действа съгласувано, акции във финансово-инвестиционни дружества, учредени чрез преобразуването на приватизационните фондове, но не повече от 5 % от капитала на тези финансово-инвестиционни дружества.

2. Упражняването на правото на глас се суспендира по отношение на акциите на акционерите, надхвърлящи ограниченията по параграф 1.

3. Когато достигнат тавана от 5 %, лицата по параграф 1 са длъжни в срок от три работни дни да уведомят финансово-инвестиционното дружество, Националната комисия по ценни книжа и регулирания пазар, на който се търгуват съответните акции.

4. В срок от три месеца от датата, на която е надхвърлен таванът от 5 % от капитала на финансово-инвестиционните дружества, акционерите, които се намират в такова положение, са длъжни да продадат акциите, които надхвърлят тавана на дялово участие“.

- 7 Член 2, параграф 1, точка 22 от този закон дефинира понятието „свързани лица“ по следния начин:

„а) лица, които контролират или са под контрола на даден емитент или се намират под общ контрол;

[...]

с) физически лица, които отговарят за управлението или контрола на емитиращото дружество;

[...]“.

8 Член 2, параграф 1, точка 23 от Закона за капиталовите пазари гласи:

„лица, действащи съгласувано — две или повече лица, свързани с изрично или мълчаливо споразумение с цел осъществяване на обща политика във връзка с даден емитент. До доказване на противното се презумира, че следните лица действат съгласувано:

а) свързаните лица;

[...]

с) търговското дружество с членовете на управителния му съвет и със свързаните лица, както и такива лица помежду им;

[...]“.

9 Наредба № 1/2006 гласи:

„При прилагането на член 2, параграф 1, точка 23 от Закон № 297/2004 се презумира, че действат съгласувано, до доказване на противното, по-специално следните лица:

а) лицата, които за икономическите си операции използват финансови средства с произход от един и същ източник или с произход от различни субекти, които са свързани лица;

[...]

ж) лицата, които са извършвали или извършват заедно икономически операции във или без връзка с капиталовия пазар“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

10 Romenergo е акционер в SIF Banat Crişana SA (наричано по-нататък „Banat Crişana“) — финансово-инвестиционно дружество, което е учредено вследствие на процеса на приватизация в Румъния и чиито акции се търгуват на капиталовия пазар; Romenergo притежава 4,55498 % от правата на глас, свързани с акциите на посоченото дружество. Впоследствие Romenergo прехвърля всичките си акции в това дружество на Aris Capital.

11 На 18 март 2014 г. ASF издава решения № A/209, № A/210 и № A/211 (наричани по-нататък „спорните административни актове“), в които приема следното:

– презумира се, че акционерите XV, YW, ZX, Romenergo, Smalling Limited и Gardner Limited действат съгласувано по отношение на Banat Crişana по смисъла на член 2, параграф 1, точка 22, букви а) и с), както и точка 23, букви а) и с) от Закона за капиталовите пазари във връзка с член 2, параграф 3, буква ж) от Наредба № 1/2006,

– SC Depozitarul Central SA е длъжно да вземе необходимите мерки, за да впише в регистрите си суспендирането на упражняването на правата на глас за акциите, емитирани от Banat Crişana, които надхвърлят 5 % от правата на глас и се притежават от XV, YW, ZX, Romenergo, Smalling Limited и Gardner Limited,

- управителният съвет на Banat Crişana е длъжен да вземе необходимите мерки, така че групата, съставена от акционерите XV, YW, ZX, Romenergo, Smalling Limited и Gardner Limited, за които се презумира, че действат съгласувано, да не може да упражнява правата на глас, свързани с дяловото участие, притежавано в нарушение на член 286 bis, параграф 1 от Закона за капиталовите пазари и член 2, параграф 3, буква j) от Наредба № 1/2006.
- 12 Съответно ASF задължава посочените акционери, за които се презумира, че действат съгласувано, да продадат в тримесечен срок такава част от акциите си в Banat Crişana, че съвкупно притежаваните от тях акции да не надхвърлят тавана от 5 %, предвиден в румънската правна уредба.
- 13 Тъй като смятат, че спорните административни актове са в противоречие с правото на Съюза, Romenergo и Aris Capital подават жалба до Curtea de Apel Bucureşti (Апелативен съд Букурещ, Румъния), с която оспорват законосъобразността както на тези актове, така и на член 2, параграф 3, буква j) от Наредба № 1/2006.
- 14 В хода на производството първо пред ASF, а след това пред Curtea de Apel Bucureşti (Апелативен съд Букурещ) жалбоподателите в главното производство поддържат, че въпросните национални разпоредби са несъвместими в частност с разпоредбите на правото на Съюза относно свободното движение на капитали. Те твърдят и че предвиденото в правото на Съюза понятие „съгласувани действия“ се прилага само в контекста на обвързващите предложения за поглъщане, като законодателят на Съюза въвежда презумпцията, че съгласувано действат лицата, които са контролирани или контролират други лица и които заедно се стремят да поемат контрола над емитиращото дружество чрез осъществяването на предложението или чрез осуетяването му. Член 2, параграф 2 от Директива 2004/25 обаче установявал само презумпция по отношение на лицата, контролирани от друго лице с мнозинство от правата на глас.
- 15 Според Romenergo и Aris Capital правото на Съюза не предвижда възможност да се въведе презумпция за наличие на съгласувани действия, основана общо на „икономически“ съображения, и не предвижда хипотеза на съгласувани действия, когато за извършването на икономически операции дадени лица използват финансови средства с произход от един и същ източник или от свързани лица с посредничеството на различни субекти.
- 16 На 4 май 2015 г. Curtea de Apel Bucureşti (Апелативен съд Букурещ) отхвърля жалбата на Romenergo и Aris Capital като неоснователна. Тогава те подават касационна жалба до запитващата юрисдикция.
- 17 При тези обстоятелства Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Върховен касационен съд, Румъния) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 63 и сл. ДФЕС във връзка с член 2, параграф 2 от Директива 2004/25 и с член 87 от Директива 2001/34 да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална законодателна уредба (в случая член 2, параграф 3, буква j) от Наредба № 1/2006 [...]), която въвежда законова презумпция за съгласувани действия относно дяловите участия в дружества, чиито акции са допуснати за търгуване на регулиран пазар и които се приравняват на алтернативни инвестиционни фондове (наричани „финансово-инвестиционни дружества“), по отношение на:

- лицата, които са извършвали или извършват заедно икономически операции във или без връзка с капиталовия пазар, и
- лицата, които за икономическите си операции използват финансови средства с произход от един и същ източник или с произход от различни субекти, които са свързани лица?“.

По преюдициалния въпрос

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 18 В становището си румънското правителство изразява съмнения в допустимостта на преюдициалното запитване, доколкото отпраденият до Съда въпрос се отнасял до презумпции за наличието на съгласувани действия в рамките на определени икономически операции, които не били предмет на спора в главното производство и съответно били хипотетични.
- 19 В това отношение следва да се припомни, че само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом поставените въпроси се отнасят до тълкуването на норма от правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 10 декември 2018 г., *Wightman* и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 20 Оттук следва, че въпросите относно правото на Съюза се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отпраденото от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 10 декември 2018 г., *Wightman* и др., C-621/18, EU:C:2018:999, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 21 В настоящия случай от акта за преюдициално запитване следва, че Romenergo и Aris Capital са се обърнали към румънските съдилища в частност с жалба против спорните административни актове. Тези актове по същество предвиждат, че се суспендират надхвърлящите 5 % съвкупни права на глас на лицата, за които се презумира, че действат съгласувано, сред които са Romenergo и Aris Capital, като тези лица трябва в тримесечен срок да продадат частта от съвкупно притежаваните от тях акции в Banat Crișana, която надхвърля тавана от 5 %.
- 22 Въпросът на запитващата юрисдикция обаче по същество се отнася до това съвместима ли е с правото на Съюза румънската правна уредба, която определя таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционно дружество като обсъжданото в главното производство, така както е допълнена с някои презумпции за наличието на съгласувани действия. Ето защо не може да се приеме, че поставеният въпрос е хипотетичен, понеже няма връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство.
- 23 Следователно преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

- 24 В самото начало следва да се отбележи, първо, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество с националните юрисдикции Съдът трябва да даде на запитващата юрисдикция полезен отговор, който да ѝ позволи да реши спора, с който е сезирана, и че оглед на това при необходимост Съдът следва да преформулира поставения му въпрос (решение от 5 март 2020 г., X (Освобождение от ДДС за телефонни консултации), C-48/19, EU:C:2020:169, т. 35 и цитираната съдебна практика).

- 25 В настоящия случай поставеният въпрос, така както е формулиран от запитващата юрисдикция, се отнася до това дали определени презумпции за наличието на съгласувани действия във връзка с участието в капитала на финансово-инвестиционно дружество са съвместими с разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно свободното движение на капитали, както и с член 2, параграф 2 от Директива 2004/25 и член 87 от Директива 2001/34.
- 26 Същевременно, от една страна, от мотивите на преюдициалното запитване следва, че проблемът пред запитващата юрисдикция се отнася по-общо до това дали е съвместимо с правото на Съюза правилото, което определя таван от 5% за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, а не само до презумпциите за наличие на съгласувани действия, които според сведенията на запитващата юрисдикция просто допълват това правило. От друга страна, посоченият от запитващата юрисдикция член 2, параграф 2 от Директива 2004/25 наистина предвижда презумпция за наличието на съгласувани действия, но тази директива урежда само хипотези, възникващи в контекста на публичните предложения за поглъщане, а от данните на запитващата юрисдикция и от представените пред Съда становища изглежда, че такава хипотеза не е налице в обсъждания в главното производство случай, освен ако по-нататъшните проверки на запитващата юрисдикция не покажат друго.
- 27 Второ, следва да се поясни, че разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно свободното движение на капитали не се прилагат за чисто вътрешни правоотношения, при които движението на капитали се осъществява само в рамките на една държава членка. В този смисъл, преди да прилага член 63 ДФЕС, запитващата юрисдикция следва да провери дали в обсъждания в главното производство случай съществува трансгранично правоотношение, което предполага упражняване на свободата на движение на капитали в рамките на Европейския съюз (вж. в този смисъл определение от 12 октомври 2017 г., *Fisher*, C-192/16, EU:C:2017:762, т. 35).
- 28 В настоящия случай се презумира, че Romenergo и впоследствие Aris Capital действат съгласувано с редица дружества, установени извън румънска територия. В този смисъл, освен ако по-нататъшните проверки на запитващата юрисдикция не покажат друго, следва да се приеме, че в случая в главното производство е налице такова трансгранично правоотношение.
- 29 Следователно с въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 63 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална мярка, която предвижда таван от 5% за участието в капитала на финансово-инвестиционните дружества.
- 30 За да се отговори на този въпрос, на първо място, следва да се определи дали придобиването на участие в капитала на финансово-инвестиционно дружество като обсъжданото в главното производство представлява движение на капитали по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС.
- 31 Съгласно постоянната практика на Съда с тази разпоредба по общ начин се забраняват ограниченията върху движението на капитали между държавите членки (решение от 6 март 2018 г., *SEGRO и Horváth*, C-52/16 и C-113/16, EU:C:2018:157, т. 61 и цитираната съдебна практика).
- 32 Предвид липсата на определение в Договора за функционирането на ЕС за понятието „движение на капитали“ по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС Съдът е признал указателния характер на номенклатурата на движенията на капитали, която се съдържа в приложение I към Директива 88/361/ЕИО на Съвета от 24 юни 1988 година за прилагане на член 67 от Договора [за ЕО] (член, отменен с Договора от Амстердам) (ОВ L 178, 1988 г., стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 10). Съответно Съдът е постановил, че движения на капитали по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС са в частност т.нар. „преки“ инвестиции, а именно инвестициите под формата на акционерно участие, което предоставя възможност за ефективно участие в управлението и контрола на предприятието (решение от 22 октомври 2013 г., *Essent и др.*, C-105/12—C-107/12, EU:C:2013:677, т. 40 и цитираната съдебна практика).

- 33 При положение че преките инвестиции са предназначени за установяване или поддържане на трайни и преки връзки между лицето, което предоставя капитала, и предприятието, на което се предоставя този капитал, акционерите трябва да имат възможността да участват ефективно в управлението на дружеството или в контрола върху него (вж. в този смисъл решение от 10 ноември 2011 г., Комисия/Португалия, С-212/09, ЕУ:С:2011:717, т. 43).
- 34 В този смисъл придобиването на участие в капитала на финансово-инвестиционно дружество като обсъжданото в главното производство, в частност доколкото осигурява права на глас, съответстващи на процента придобивано участие, попада в обхвата на понятието „движение на капитали“ по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС.
- 35 На второ място, що се отнася до това дали национална мярка, която предвижда таван от 5 % за участието в такова финансово-инвестиционно дружество, представлява ограничение на свободното движение на капитали, следва да се отбележи, че както е уточнявал Съдът, дадена национална мярка може да се окачестви като „ограничение“ по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС дори ако не установява дискриминация или формално разграничение между лицата в зависимост от гражданството или местопребиваването им или пък според произхода на техните капитали. Всъщност, за да бъде окачествена така, достатъчно е разглежданата национална мярка да може да възпрепятства или ограничи придобиването на акции в съответните предприятия или да може да възпре инвеститорите от други държави членки да инвестират в капитала на тези предприятия (решение от 23 октомври 2007 г., Комисия/Германия, С-112/05, ЕУ:С:2007:623, т. 19 и цитираната съдебна практика). Това е така например за национална правна уредба, която предвижда суспендиране на правата на глас, свързани с определено дялово участие в капитала на някои предприятия (вж. в този смисъл решение от 2 юни 2005 г., Комисия/Италия, С-174/04, ЕУ:С:2005:350, т. 30).
- 36 Оттук следва, че по същия начин и национална мярка, която предвижда таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, води до възпиране на инвестициите, извършвани под формата на акционерно участие в дадено предприятие. Всъщност акциите биха могли да дават възможност за ефективно участие в управлението и контрола на предприятието, в частност при положение че притежаването на акции осигурява права на глас, пропорционални на притежаваните дружествени дялове. Следователно подобна национална мярка представлява ограничение на свободното движение на капитали по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС.
- 37 На трето място, съгласно постоянната практика на Съда свободното движение на капитали може да бъде ограничавано с национални мерки, ако те са обосновани с някое от съображенията, упоменати в член 65 ДФЕС, или с императивни съображения от общ интерес, при условие че няма хармонизационна мярка на равнището на Съюза, която да предвижда необходимите мерки за осигуряване на защитата на съответните законни интереси (решение от 23 октомври 2007 г., Комисия/Германия, С-112/05, ЕУ:С:2007:623, т. 72 и цитираната съдебна практика).
- 38 Когато липсва такава хармонизация, по правило държавите членки трябва да определят степента на закрила, която възнамеряват да осигурят на тези законни интереси, както и начина, по който трябва да бъде постигната тази степен на закрила. Те обаче могат да направят това само в границите, очертани от Договора, който изисква приетите мерки да са в състояние да гарантират осъществяването на преследваната цел и да не надхвърлят необходимото за нейното постигане (решение от 23 октомври 2007 г., Комисия/Германия, С-112/05, ЕУ:С:2007:623, т. 73 и цитираната съдебна практика).
- 39 Национална мярка, която определя таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, като разглежданата в главното производство, не може да е обоснована с някое от съображенията по член 65 ДФЕС.

- 40 Всъщност подобна мярка не попада в данъчната област, упомената в член 65, параграф 1, буква а) ДФЕС, нито пък цели предотвратяване на нарушенията на националното право, така че не би могло да е обоснована съгласно член 65, параграф 1, буква б) ДФЕС. Освен това съгласно постоянната съдебна практика съображенията за обществен ред или обществена сигурност, предвидени в последно споменатата разпоредба, могат да се изтъкват само в случай на реална и достатъчно сериозна заплаха, засягаща основен обществен интерес, и освен това не могат да обслужват чисто икономически цели (вж. в този смисъл решение от 7 юни 2012 г., VBV — Vorsorgekasse, C-39/11, EU:C:2012:327, т. 29 и цитираната съдебна практика).
- 41 Затова следва да се прецени дали национална мярка, която определя таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, може да е обоснована с императивно съображение от общ интерес.
- 42 В настоящия случай румънското правителство посочва, че финансово-инвестиционните дружества, учредени през 1996 г. във формата на акционерни дружества, имат за единствена цел извършването на колективни инвестиции в ликвидни финансови инструменти на принципа на разпределение на риска и пруденциално управление. Следователно тези финансово-инвестиционни дружества са колективни инвестиционни схеми, от които се очаква да гарантират финансовите инвестиции на гражданите. В този смисъл високата степен на раздробеност на акционерната им структура би следвало да осигурява защита на общия интерес на всички акционери, без нито едно лице или група действащи съгласувано лица да може да поеме контрола над стратегическите решения на някое от тези дружества.
- 43 В това отношение следва да се отбележи, че волята да се осигури раздробеност на акционерното участие в някои финансово-инвестиционни дружества е съображение от икономическо естество, което освен това засяга само лицата, които притежават акции в такива дружества. В съответствие с постоянната практика на Съда съображенията от икономическо естество не биха могли да представляват императивни съображения от общ интерес, годни да обосноват ограничение на свободното движение на капитали (вж. в този смисъл решение от 8 юли 2010 г., Комисия/Португалия, C-171/08, EU:C:2010:412, т. 71 и цитираната съдебна практика).
- 44 Оттук следва, че освен ако по-нататъшните проверки на запитващата юрисдикция не покажат друго, национална мярка, която определя таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, като обсъжданата в главното производство, представлява ограничение на свободното движение на капитали, което не е обосновано нито с някое от съображенията, упоменати в член 65 ДФЕС, нито с императивно съображение от общ интерес.
- 45 По всички изложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 63 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална мярка, която предвижда таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, ако тази мярка не е обоснована с императивно съображение от общ интерес, което запитващата юрисдикция следва да провери.

По ограничаването на действието на съдебното решение във времето

- 46 Румънското правителство отправя искане за ограничаване на действието на настоящото съдебно решение във времето, в случай че Съдът постанови, че национална мярка като обсъжданата в главното производство представлява необосновано ограничение на свободното движение на капитали.
- 47 В това отношение съгласно постоянната съдебна практика тълкуването, което Съдът дава на норма на правото на Съюза при упражняване на компетентността си по член 267 ДФЕС, уточнява и изяснява значението и обхвата на тази норма, както тя трябва или е трябвало да се

разбира и прилага от момента на нейното влизане в сила. От това следва, че така разтълкуваната норма може и трябва да се прилага от съда към правоотношения, възникнали и установени преди обявяването на съдебното решение по искането за тълкуване, ако освен това са налице условията, които позволяват пред компетентните юрисдикции да се отнесе спор по прилагането на посочената норма (решение от 3 октомври 2019 г., Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, т. 60 и цитираната съдебна практика).

- 48 Единствено по изключение, въз основа на присъщия на правния ред на Съюза общ принцип на правна сигурност, Съдът може да ограничи възможността всяко заинтересовано лице да се позове на тълкувана от него разпоредба, за да оспори добросъвестно установени правоотношения. За да бъде наложено подобно ограничение, е необходимо да са изпълнени два основни критерия, а именно добросъвестност на заинтересованите лица и риск от сериозни смущения (решение от 3 октомври 2019 г., Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, т. 61 и цитираната съдебна практика).
- 49 По-конкретно, Съдът е прибегвал до това разрешение само при точно определени обстоятелства, а именно когато е съществувал риск от тежки икономически последици, дължащи се преди всичко на големия брой правоотношения, установени добросъвестно въз основа на считаната за валидно действаща правна уредба, и когато лицата и националните власти са били подтикнати към поведение, което не съответства на правото на Съюза, поради обективна и значителна несигурност по отношение на обхвата на разпоредбите на правото на Съюза — несигурност, за която евентуално е допринесло и самото поведение, възприето от други държави членки или от Европейската комисия (решение от 3 октомври 2019 г., Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, т. 62 и цитираната съдебна практика).
- 50 Същевременно именно държавата членка, която иска ограничаване на действието на съдебното решение във времето, следва да представи данни, които да доказват наличието на риск от сериозни смущения (вж. по аналогия решение от 14 април 2015 г., Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, т. 55).
- 51 В настоящия случай обаче румънското правителство просто твърди, че има такъв риск, тъй като се поставя под съмнение националният правен ред, произтичащ от прилагането на член 286 bis, параграфи 2 и 4 от Закона за капиталовите пазари. С това румънското правителство не доказва, че настоящото съдебно решение би могло да доведе до сериозни смущения, а просто посочва, че тези национални разпоредби биха могли да представляват ограничения на свободното движение на капитали, поради което националният съд може да реши да не ги приложи.
- 52 При тези условия следва да се констатира, че по настоящото дело не са посочени никакви данни, които да обосновават допускането на изключение от принципа, че тълкувателните съдебни решения пораждат действието си от момента на влизане в сила на тълкуваната норма.
- 53 Следователно няма основание за ограничаване на действието на настоящото съдебно решение във времето.

По съдебните разноски

- 54 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (девети състав) реши:

Член 63 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална мярка, която предвижда таван от 5 % за участието в капитала на финансово-инвестиционни дружества, ако тази мярка не е обоснована с императивно съображение от общ интерес, което запитващата юрисдикция следва да провери.

Подписи